

İşlevsel Pişano Becerilerinin Müzik Öğretmenleri İçin Önemi

Importance of Functional Piano Skills for Music Teachers

Belir Tecimer KASAP

ÖZET

Müzik öğretmenlerinin eğitiminde kullanılan geleneksel pişano eğitimi daha çok artistik pişano becerilerin öğretilmesine ağırlık vermektedir. Ancak, okul müziği öğretimi artistik pişano becerilerinin ötesinde işlevsel pişano becerilerinde kullanılmasını gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşlevsel Pişano Becerileri, Pişano Eğitimi, Müzik Eğitimi

ABSTRACT

Traditional piano training programs for music teachers more likely emphasize teaching of artistic piano skills. However, school music teaching requires the use of functional piano skills beyond artistic piano skills.

Key words: Functional Piano Skills, Piano Training, Music Education

1. Giriş

Müzik öğretmenleri pişanoyu kendi müzik sınıflarında bir eğitim çalgısı olarak kullanmaktadırlar. Müzik öğretmen adaylarının eğitiminde kullanılan geleneksel pişano eğitimi daha çok solo pişano repertuarı ve teknik çalışmalar gibi artistik becerilerin kazandırılmasını hedeflemektedir. Ancak, okul müziğinin ilköğretim ve lise sınıflarındaki öğrencilere öğretimi, artistik pişano becerilerinin ötesinde işlevsel pişano becerilerinin de kullanılmasını gerektirmektedir. İşlevsel pişano becerileri, müzik öğretmenlerinin pişanoyu kendi müzik sınıflarında daha etkin bir eğitim aracı olarak kullanabilmelerini sağlayan pratik pişano çalma becerileridir. Bu beceriler, verilen bir ezgiye eşlik yapabilme, deşifre çalabilme, transpoze edebilme, çokseslendirme

yapabilme, kadans çalabilme, analiz edebilme, doğaçlama yapabilme, birlikte çalma ve koro ve orkestra eserlerinin partilerini piyanoda çalabilme vb. becerilerdir. Bu işlevsel beceriler ile donanmış olarak mezun olan müzik öğretmenleri, piyanoyu görev yapacakları okullarda öğrencilerine müzik öğretirken, eşlik yaparken ve koro, çalgı veya çalgı gruplarına eşlik yaparken daha etkili olarak kullanabileceklerdir. Bundan dolayı, müzik öğretmeni adaylarının, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki piyano programlarında işlevsel piyano becerilerini kazanarak mezun olmaları gereklidir.

2. Bulgular

2. 1. Piyanonun Müzik Derslerinde Kullanılması

Johnson (1987) müzik öğretmenlerinin eğitimindeki geleneksel piyano eğitiminin ne yazık ki daha çok solo repertuar, ezberleme, yorumlama, dizi, arpej ve diğer teknik çalışmaları içeren artistik becerileri daha çok vurgulamakta olduğuna, diğer taraftan müzik öğretmenlerinin ihtiyacı olan işlevsel becerilerin ise müfredat programlarda yer almadığına dikkat çekmektedir. Johnson piyano derslerinde öğretilen beceriler ile bunların müzik öğretmenleri tarafından gelecekte kullanımının arasında çok az bir ilişki olduğunu savunmaktadır. Ona göre, eser ezberleme, solo repertuar çalışmaları ve dizi çalışmalarının öğretilmesine ve test edilmesine, müzik öğretmenlerinin gerçek müzik öğretiminde bunları nasıl kullanacağından daha çok önem verilmektedir. Diğer taraftan müzik öğretmenleri piyano derslerinde kapsanmayan işlevsel piyano becerilerini gerçek müzik öğretim ortamında kullanmaya daha çok ihtiyaç duymaktadırlar.

March'ın 1988 yılında yapmış olduğu bir araştırmaya göre, müzik öğretmenlerinin kendi müzik sınıflarında daha çok eşlik ve çokseslendirme becerilerini kullandıkları ortaya çıkmıştır. Solo piyano repertuarının müzik derslerindeki kullanımı ise ne yazık ki müzik öğretmenleri tarafından “en düşük” olarak sınıflandırmıştır.

Tuğcular'ın 1982-1990 yılları arasında dört yıl yüksek öğrenim gören müzik öğretmenlerine uyguladığı bir anket sonucuna göre müzik öğretmenleri derslerde çalgılarını daha çok ezgiye destek, ezgiye eşlik, kulak eğitimi ve aynı zamanda dinleti amacıyla kullanmaktadırlar (1994). Ancak, öğretmenler aldıkları çalgı eğitiminin

mesleksel kullanımı bakımından yeterince işlevsel olmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre Tuğcular çalgı eğitiminin müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği kapsam, düzey ve nitelikte olmasını önermiştir.

Müzik öğretmenliği uygulaması yapmakta olan öğrenciler üzerinde yapılan bir başka araştırmaya göre (Şentürk, 1994), müzik öğretmen adayları ilk öğretmenlik deneyimlerinden sonra anaçalgılarını etkili olarak kullanamadıklarını ve aynı zamanda “piyanoda eşlik” derslerinin öğretmenliğe dönük olmadığını belirtmişlerdir. Bu öğrenciler, piyanoda eşlik derslerinde daha çok okul şarkılarına eşlik edilmesine ağırlık verilmesini ve aynı zamanda bu konunun çok seslendirme derslerinde de ele alınmasını önermişlerdir.

Ankara ili ve ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi, özel ilköğretim ve liselerde görev yapan müzik öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırma sonucuna göre piyano müzik sınıflarında daha çok şarkı öğretimi ve kulak eğitimi esnasında kullanılmaktadır (Bulut, 2004). Ancak, müzik öğretmenlerinin çoğunluğu almış oldukları piyano eğitimi ile müzik öğretmenliğinde piyano kullanımları arasında bir ilişki olmadığını belirtmişlerdir. Müzik öğretmenleri bunun yanı sıra müzik öğretmenliği programlarında eşlikli okul şarkılarının çalınmasına daha çok yer verilmesi gerektiğine inandıklarını da belirtmişlerdir. Sonuç olarak, bu araştırma ile müzik öğretmenlerinin piyanoyu kullanabilmeye yönelik gerekli ve yeterli donanımına sahip olmadan mezun oldukları ve piyano eğitiminin müzik öğretmenliği açısından amacına ulaşamadığı saptanmıştır.

2. 2. Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Piyano Eğitimi

Kasap'ın 1999 yılında yedi müzik öğretmeni yetiştiren kurum üzerinde yapmış olduğu bir araştırma ile müzik öğretmenlerinin nasıl bir piyano eğitimi alarak mezun oldukları saptanmıştır. Bu araştırmada, bu kurumlarda görev yapan 47 piyano öğretim üyesine anket uygulanmış ve ayrıca aynı kurumların piyano ders programları incelenmiştir. Bu araştırma sonucuna göre müzik öğretmeni yetiştiren kurumların piyano ders programlarında daha çok solo repertuar ve teknik çalışmalarına yer verilmektedir.

Piyano öğretim elemanları, piyano derslerinde solo repertuar ve teknik çalışmaların yanı sıra çok az da olsa deşifre çalışmaları, verilen ezgiye eşlik, kadans çalma, analiz edebilme ve ezberlemeye yer verdiklerini, ancak bu eğitimin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Piyano derslerinin yanı sıra, üzerinde araştırma yapılan müzik eğitimi bölümlerinden sadece 5'inde (%71) “piyanoda eşlik” dersinin zorunlu ders olarak programlarda yer aldığı saptanmıştır. Ancak piyanoda eşlik dersi, iki okulda sadece piyano ve şan öğrencilerine, bir okulda piyano, şan ve müzik teori öğrencilerine ve sadece iki okulda ise bütün öğrencilere verilmektedir.

Piyano eğitimcileri, öğretmen yetiştiren kurumlarda kullanılan piyano müfredat programlarının kapsamlı olmadığını ve bu programların yeniden değerlendirilip, daha kapsamlı bir programın geliştirilmesine ihtiyaç duyduklarını vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra öğretim elemanları piyano derslerinde performans ve teknik çalışmaların yanı sıra işlevsel piyano becerilerinin de program kapsamına alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda görev yapan piyano öğretim elemanları, müzik öğretmeni adaylarının kazanması gereken performans ve işlevsel piyano becerilerini en önemliden, en önemsizine doğru önce sınıflandırmışlar, daha sonra ise sıralamışlardır. Bu sınıflama ve sıralama sonuçları karşılaştırıldığında (sırası ile); deşifre yapabilme, eşlik yapabilme, teknik çalışmalar yapma, birlikte seslendirme, kadans çalabilme, solo repertuar çalışmaları, analiz edebilme, çokseslendirme yapabilme, stil geliştirme, transpoze edebilme ölçeğin üst sıralarında yer alırken, doğaçlama yapabilme, orkestra ve koro eserlerinin partilerini piyanoda çalabilme, ezberleme ve verilen bas partisi üzerine çokseslendirme yapabilme ölçeğin alt sıralarında yer almıştır. Piyano öğretim elemanları, ölçeğin üst sıralarında yer alan becerilerin müzik öğretmen adaylarına kazandırılmasının çok önemli olduğunu vurgulamışlar ve bu becerilerin piyano ders programlarında yer almasını kuvvetle önermişlerdir. Piyano öğretim elemanları ayrıca çok seslendirilmiş türküler, ulusal marşlar, birlikte seslendirilebilecek eserler, eşlikli şarkılar, okul şarkıları ve dünya müziği ve pop müziği örneklerinin piyano eğitim repertuarında yer alması gerektiğini de önermişlerdir.

3. Sonuç

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki piyano programları daha çok teknik ve performans becerilerin müzik öğretmen adaylarına öğretimini hedeflemektedir. Ancak, bu kurumlardaki piyano eğitiminin amacı piyanist yetiştirmek değil, müzik sınıflarında piyanoyu daha etkili bir şekilde kullanabilen öğretmenler yetiştirmek olmalıdır. Çünkü, okul müziğinin ilköğretim ve lise sınıflarındaki öğrencilere öğretimi, artistik piyano becerilerin yanı sıra işlevsel piyano becerilerinin de kullanılmasını gerektirmektedir. Ne yazık ki, müzik öğretmenleri işlevsel piyano becerilerini ya çok az, ya da hiç kazanmadan müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardan mezun olmaktadır. Müzik öğretmenlerinin gerçek müzik öğretim ortamında piyanoyu daha etkili olarak kullanabilmeleri için artistik piyano becerilerinin yanı sıra deşifre yapabilme, eşlik yapabilme, birlikte seslendirme, kadans çalabilme, analiz edebilme, çokseslendirme yapabilme, transpoze edebilme gibi işlevsel piyano becerilerini de kazanarak mezun olmaları kaçınılmazdır.

4. Öneriler

1. Müzik öğretmenliği programlarının amacı yeniden gözden geçirilmeli, değerlendirilmeli ve düzenlenmelidir. Müzik öğretmenliği programları okul müziği öğretimi ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılmalıdır.
2. Müzik öğretmen adaylarının kendi müzik sınıflarında piyanoyu daha etkili kullanabilmeleri için, müzik öğretmenliği programlarındaki piyano ders müfredat programlarında, piyano öğretim elemanlarının da önerdiği gibi repertuar ve teknik çalışmaların yanı sıra, deşifre yapabilme, eşlik yapabilme, birlikte seslendirme, kadans çalabilme, analiz edebilme, çokseslendirme yapabilme ve transpoze edebilme gibi işlevsel piyano becerilerinin öğretilmesine yer verilmelidir. Çokseslendirme çalışmaları için piyano dersleri ile müzik teorisi ders programları birbirini destekleyecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.
3. İşlevsel piyano becerilerinin kazandırılmasının hedeflendiği “grup piyano eğitimi”, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların programları kapsamına

alınmalıdır. (Kasap'ın (1999) yapmış olduğu araştırmada müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki piyano eğitimcilerinin çoğunluğunun (%86) işlevsel piyano becerilerini grup içinde öğretmeye istekli olduğu saptanmıştır).

4. Müzik öğretmeni yetiştiren okullardaki piyano derslerinde solo piyano repertuarının yanı sıra müzik öğretmenlerinin kendi sınıflarında ihtiyaç duyacakları eşlikli halk türküleri, ulusal marşlar, okul şarkıları, pop müzik örnekleri, küçük oda müziği eserleri ve dünya müziğinden örneklerin yer aldığı bir repertuar oluşturulmalıdır.

Kaynaklar

- Bulut, D. (2004, Nisan). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Alınan Piyano Eğitiminin Müzik Öğretmenliğinde Kullanılabilirliği*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Johnson, G. W. (1987). *Group Piano Instructional Priorities for Music Majors in Higher Education Settings in the United States*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Brigham Young University, Provo, UT.
- Kasap, B. T. (1999). *The Status of Undergraduate Secondary Piano Instruction in Selected Departments of Music Education in Turkey with Recommendations for Teaching Functional Skills in Groups*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of Oklahoma, Norman.
- March, W. (1988). *A Study of Piano Proficiency Requirements at Institutions of Higher Education in the State of Oregon as Related to the Needs and Requirements of Public School Music Teachers*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Oregon, Eugene.
- Şentürk, N. (1994). Müzik Öğretmenliği Programındaki Uygulama Dersleri ve Çevre İlişkileri. *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* (Özel sayı), 195-203.
- Tuğcular, E. (1994) Türkiye'de Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Bölümlerinde Aldıkları Çalgı Eğitiminin Öğretmenliklerine Yansıması. *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* (Özel sayı), 317-320.